

HÅNDSKRIFTER VEDRØRENDE DANMARKS TOPO- GRAFI I NATIONALMUSEETS 2. AFDELINGS BIBLIOTHEK.

Ved mag. art. Victor Hermansen.

Fra tid til anden er der til Nationalmuseet blevet skænket eller erhvervet håndskrifter, hvoraf enkelte atter er blevet afgivet til Rigsarkivet (se registratur 107) og det kongelige Bibliothek, medens resten, omhandlende emner af dansk topografi, efter museets deling i 1892 opbevares i dettes 2. afdelings bibliotek. Her blev de, efterhånden som de kom, indordnet blandt de trykte bøger, så at det var vanskeligt at få et overblik over deres antal og værdi. I sommeren 1923 blev de imidlertid udskilt af biblioteket, samlet for sig og katalogiseret. Vel er det ikke mange eller betydelige stykker, som denne nydannede håndskriftsamling rummer, men dog kan der i den vistnok gemme sig en og anden oplysning af værdi for den lokalhistoriske forskning, hvorfor det vil være på sin plads her at meddele en oversigt over dens indhold. Oversigten er opstillet i overensstemmelse med den i Trap anvendte orden. Benyttelsen af håndskrifterne må finde sted i museets kontortid, som er hverdage kl. 12—4, i månederne december—januar dog kl. 11—3.

Oldtidsminder i Danmarks Skove. 1834.

Indhold: »Indberetninger til det kongelige Rentekammer om Oldtidsminder i Danmarks Skove, indsendte efter Begjæring af Biskop P. E. Müller til Brug ved hans kritiske Udgave af Saxo Grammaticus«. — Anm.: Samlingsbind i fol.

F. Uldall: Om de danske landsbykirker I—VI.

Indh.: 980 kirkebeskrivelser, »optegnelser navnlig grundede på egne undersøgelser«, påbegyndt 1864, underskrevet 1. okt. 1920. — Anm.: 6 bind i fol. (376, 392, 392, 398, 398, 339 s.) med register i hvert bind. Testamentarisk gave.

R. Mejborg: Bilag til Borgerlige Huse særlig Kjøbenhavns Professor Residentser fra 1540 til 1630. Uddrag af Universitetets Regnskaber.

Indh.: 1. læg: s. 1—100, uddrag af Universitetets med flere regnskaber 1541—91, sagligt ordnet. 2. læg: s. 101—30, uddrag af Studiegårdsregnskaber 1613—32, sagligt ordnet. 3. læg: s. 132—47, inventarier. 4. læg: s. 148—52, gårde og grunde. — Anm.: Kvartmappe med 152 sedler og en trykt grundplan (udsnit). Gave fra R. Mejborg 1881.

A. *Mathiesen*: Kjøbenhavns 3die Raadhus Anno 1728.

Indh.: Skildring af rådhuset på Gammeltorv, før 1728, på grundlag af afbildninger og beskrivelser. — Anm.: Foliobind, 27 s., dat. 1897.

Georg Stein Thim: Mennesket i Graven eller Iagttagelser gjorde ved udgravningen af St: Nicolai Kirkegaard saa og nogle historiske Efterretninger om denne Kirke.

Anm.: Fol. 60 s. med tegninger. Vedlagt et supplement, to breve til etatsråd Thomsen ($\frac{9}{3}$, $\frac{29}{4}$ 1849) og et udsnit af Morgenposten for $\frac{11}{9}$ 1845.

Originale indberetninger vedrørende Sjælland til *Thura* og *Hofman*. 1755 og 1773. I—II.

Indh.: »Sjællands Kirkers og Sognes samt Herregaardenes Beskrivelse af Sognepræsterne og andre 1755 og 1773 med videre, hvoraf Extract er anført ved hvert Sogn i Foundationerne og siden i Atlas Daniae 2, 3 og 6 Tome, den sidste 6 Tome af Hans de Hofman« (titelblad). — Anm.: To foliobind (s. 1—325, 326—770), erhvervet ved bytte 1923 fra Deichmannske bibliothek i Kristiania universitetsbibliothek.

Thuras udkast til beskrivelsen af Sjælland og Fyn, suppleret af *Hofman*.

Indh.: »Generalmajor Hofbygmester Lauritz de Thura Beskrivelse over Sielland og Fyen som skulde have været udgivet ligesom Hafnia Hodierna, men hand døde, førend det var ferdig, og hafde været altfor ufuldstændig; dette har baade Procanceller Pontopidan i den 2 og 3 Tome af Atlas Daniae betjent sig af, men da jeg fandt enda mange anseelige Feiler, gjorde jeg et Suplement, og førend det blev trøkt lod det circulere i hver Herred som forandrede og tilsadte det mang-

lende, hvorefter den VI Tome af Atlas Daniae er forfattet af Hans de Hofman.« (titelblad). — Anm.: Foliobind, erhvervet sammen med de foregående.

Hans Buch: Roeskildia Subterranea. Det er Beskrivelse over Roeskilde Domkirkes Kongelige Begravelser tilligemed Alle Capeller og Begravelsestæder Samt Epitaphier inscriptioner, Gravskrifter, antiqviteter og Alle Mærkværdige Anmærkninger, Efter en nøye Ligning og Eftersyn af Manuscripter baade ældre og nye, ligeledes Auctoribus, samt Domkirken selv, forfattet ved Mag. Hans Buch Sognepræst og Provst til Domkirken Anno M D C C X X X I V.

Anm.: Foliobind, 120 s., med register over kapitlerne og alfabetisk personfortegnelse, samt tillæg dateret Kbh. 13. apr. 1793. Afskrift skænket af prof. Nyerup 1803. — Litt.: Løffler: Gravstenene i Roskilde Kjøbstad, s. XI.

H. Knudsen: Roskildensia. 1838.

Indh.: Henvisninger til trykt og utrykt stof vedrørende Roskilde sogne, by, kapitel, borgmestre og klosterforstandere. — Anm.: Hæfte i brækket 4to, 48 s., købt på auktion efter Kall-Rasmussen 1863.

Smiddenes Laugs Skraae i Roeskilde givet Aar 1491.

Anm.: Kvarthæfte, 36 s.; afskrift fra 1700'erne. — Litt.: C. Nyrop: Fra Roskilde Smedelavs Lade.

J. H. Larsen: Bidrag til Kundskab om Holbæk Kiøbstædi ældre og nyere Tider. 1847.

Anm.: Kwartbind, 52 s., også med titlen: Merløse Herred 1ste Hefte. Gave fra prof., dr. theol. J. H. Larsen 1847. — Litt.: C. A. Jensen: Fra Holbæks gamle Kirke (»Fra Holbæk Amt« III. 1909).

J. H. Larsen: Bidrag til en topografisk Beskrivelse over Miærløse Herred Siællands Stift samlede og forfattede af J. H. Larsen. 1842.

Anm.: Kwartbind, 183 bl., med reg. Også med titlen: Merløse Herred 2. Hefte. Gave fra forfatteren 1848.

J. H. Larsen: Bidrag til Løveherredets topografiske Beskrivelse i Siællands Stift samlede af J. H. Larsen 1848.

Anm.: Kvarthind, 79 bl. Gave fra forfatteren 1849.

H. van Deurs: Beskrivelse over Hovedgaarden Bødstrup beliggende i Holbeks Amt, Løve Herred, Drøsselberg Sogn, forfattet i Aaret 1848 af Ejeren H. van Deurs.

Anm.: Folio, 65 s.

J. H. Larsen: Bidrag til en topografisk Beskrivelse over Ars Herred i Siællands Stift. 1849.

Anm.: Kvarthind, 62 bl. Gave fra forfatteren. 1849.

J. H. Larsen: Samsøe og Tunø topografisk beskrevet af J. H. Larsen. 1849.

Anm.: Kvarthind, 47 bl. Gave fra forfatteren 1849.

Monumenta Sorensia Quorum priora exhibit tabula vetusta descripta Anno Chr: MDXXIV opera *Henrici Christierni* abbatis XLXII.

Indh.: Bl. 2r-7v = Wieland: Tabula Sorana, 1712, p. 23—28 (begravelserne i Sorø), bl. 7v—11r = Wieland p. 41—51 (Absalons genealogi, mærk dog bl. 11v), bl. 11v—15r = Wieland p. 3—19 (abbederne i Sorø), bl. 15r—16v (abbeder og kgl. forstandere indtil 1683), bl. 17v—25v inscriptiones et epitaphia templi Sorensis (inventar og ligsten), bl. 25—27v inscriptiones Scholæ, Triclinii inscriptio.

Peter Motzfeld: Fuldstændig Udtog af alle de Monumenter og mærkværdige Ting, Som forefundtes udi St. Bendts Kirke i Ringsted udi Aaret MDCCCLI ved Peter Motzfeld Chor-Degn samesteds.

Indh.: s. 1—134 Motzfelds beskrivelse, s. 137—44: »Nogle Anmærkninger, hvoraf endel ere Ringsted vedkommende, fundne udi en Gl: Bog for og bag, skrevne af een ved Navn Daniel Andreae Ringstadiensis«, s. 146—51 anvisninger på at forfærdige solskiver, s. 153—54 Copie af Hr. Inspecteur Klestrups Brev (dat. Giesegaard ²⁵/₄ 1783), s. 154—58 Copie af Hr. Matthiassøns Opmaaling af Degnejorden til Bjevskov liggende

i Qvistskovmark, s. 164—66 af Adam Gottlob Schirachs Bienschwärme, efterretning hvorledes man kan hjelpe Viiserløse Biestader til en nye Bie-Moder eller Viiser, s. 167—68 Epigramata til Liigsteene eller -træer. — Anm.: Kwartbind, 168 s., købt 1878 af enkefru Høyen.

M. Hillerøe: Descriptio Insulæ Monæ. 1740.

Anm.: Kwartbind, 87 s.; købt af boghandler Holm 1851. Dediceret til Moltke.

Balle: Beskrivelse af Kirken i Aakirkeby m. v. 1824.

Indh.: 1) Beskrivelse af kirkens inventar, kalkmalerier, indskrift, ligsten, runesten i våbenhuset (med enkelte farvelagte tegninger); 2) om stenkul. — Anm.: Kvarthæfte, 31 s.; p. 2 omtales en »hosfølgende Tab. 1«, som forefindes i museets billedsamling. Forfatteren var præst i Åkirkeby.

H. Wichfeld: Geologiske og antiqvariske Bemærkninger med Hensyn til Laalands Central Bassin og sammes nærmeste Omegn, ledsagede af 8 Stkr. Kort af H. Wichfeld 1854.

Anm.: Kvarthæfte, 50 s.; fra kammerherre v. Wichfeld til Engestofte 1854. — Litt.: »Dette Manuscript er trykt i Rhodes Samlinger ved Friis 18 . . , Side 310—28.

J. H. Larsen: Laaland og Falster topografisk beskrevet af Dr. J. H. Larsen Sognepræst i Holbek. Andet Bind. Bidrag til en topografisk Beskrivelse over Musse Herred . . . 1848.

Anm.: Kwartbind, 97 bl.; gave fra forfatteren 1849. »Første Bind, der er trykt, indeholder Nørre, Sønder og Fugelse Herreder«.

J. H. Larsen: Laaland og Falster topografisk beskrevet af Dr. J. H. Larsen Sognepræst i Holbæk. Tredie og sidste Bind. Falster. 1849.

Anm.: Kwartbind, 111 bl. Gave fra forfatteren 1849.

Historia pastoralis Fioniæ. 1700'erne.

Indh.: Personalhistorie, gravskrifter, klokkeindskrifter, oplysninger om kirkeinventar. — Anm.: Kwartbind, 32 s., overladt Vedel Simonsen af provst Knudsen og kom fra førstnævntes bo 1863. Sidste årstal, der nævnes, er 1730.

N. v. Haven: Optegnelser om fynske Antiquiteter.

Indh.: Claus Rønnovs ligsten i Odense S. Hans, ligsten over prior Oluf Pedersen på Dalum kirkegård, Sanderumskabet, Flemløserunestenen, røgelsekar fra Heden kirke, Odense var-tegn. Alle med tegninger, tildels med vedføjte målestok. — Anm.: Kvarthæfte, 22 bl.

Vedel Simonsen: Samlinger til Odense Bys Historie.
I—II. 1832.

Indh. I: 1. hæfte: Bidrag til Odense Bys Historie, kronologisk ordnede, indtil 1500 (foran i bindet en fortegnelse over de benyttede kilder). 2. hæfte fra 1500—1700, 3. hæfte fra 1700—1831, Bidrag til Vor Frue sogns historie. II. Bidrag til S. Albani sogns historie, — til S. Knuds, — Gråbrødre klostres, kirkes og hospitals, — til S. Hans, navregister, sted- og sagregister. — Anm.: To kvartbind. Renskrift med enkelte tilføjelser af Vedel Simonsen. Fra hans bo 1863. — Litt.: Den del af indholdet, der går til 1600, er overstreget og i udvidet skikkelse trykt i »Bidrag til Odense Bys ældre Historie« 1842—44.

Vedel Simonsen: Samlinger til Odense Kirkers og Bys Historie. 1832.

Indh.: A. Bidrag til Vor Frue sogns historie (62 s.). B. S. Albani sg. (136 s.). D. Gråbrødre kloster, kirke og hospital (48 s.). E. S. Hans (75 s.). Odense bys historie 1554—1637 (s. 161—208), 1637—63 (s. 209—46), 1663—1738 (s. 247—78), 1738—83 (s. 279—310), 1783—95 (s. 311—42), 1795—1831 (s. 343—79). — Anm.: 15 kvarthæfter. Vedel Simonsens originalmanuskript.

Bircherod: Inscriptiones Othinienses cum Annotationibus historicis.

Indh.: 1) In æde Divi Albani vulgo Franciscanorum. 2) In æde Divi Kanuti. 3) In æde Divi Johannis. 4) In æde Divæ Virginis. 5) In Gymnasio Regio supra januam. — Anm.: Kvarthind. Afskrift ved H. Knudsen efter Thott, 4to, 1426. Af Vedel Simonsens bo 1863.

Beskrivelse paa nogle Monumenter, som findes i Graabrødre Kirke i Odense . . . Inscriptiones Othinienses.

Indh.: Kong Hans' monument, Claus Bergs altertavle med fremstillingerne af Hans, Kristian II, Kr. II.s søn Hans, dron. Kristine, dron. Elisabeth og prinsesse Elisabeth, hertug Frans' monument, vægpanelets våbner, klokkeindskrifter, gravsten, indskrift på bispegården (efter Wolfs Encomion, Ar. Berntzen, Huitfeldt), S. Knuds inventar (»efter et manuskript lånt mig af Christen klokker«) ekstrakt om præsterne til Odense hospital og Pårup 1690, Korups klokke, »Sciagraphia Systematis Antiquitatum et Inscriptionum Otthinæ« (delt i to bøger med kapitelangivelser). — Anm.: Kvarthæfte, 32 s.; gave 1820 fra kirkesanger Faaborg i Uggerslev. Blandt kilderne nævnes: Cornelius Hamsfort: Series Episcop. Otthiniensium, ms.

W. Marckmann: Afskrifter af alle de endnu læselige Inscriptioner, som findes paa de, dels paa Assens gamle Kirkegaard henliggende jordfaste og dels, formedelst Kirkens indvendige Hovedreparation, i Sommeren 1842, af Kirken udførte Liigstene og Monumenter. Optagne i September 1842.

Indh.: Indskrifter fra gravminder og inventar. — Anm.: Afskrift fra 1884; modtaget samme år fra Kultusministeriet.

Vedel Simonsen: Samlinger til Odense Herreds Beskrivelse I—II. 1832.

Indh.: I. Næsbyhoved-Broby sg., Korup sg., Ubberød sg., Pårup sg., Dalum sg., Sanderum sg., Tommerup sg., Brylle sogns historie. II. Brændekilde sg., Bellinge sg., Stenløse sg., Fangel sg., Verninge sg., Vissenbjerg sogns historie. — Anm.: Kvartbind. Renskrift. Fra Vedel Simonsens bo 1863.

Vedel Simonsen: Samlinger til Aasum Herreds Beskrivelse 1833.

Indh.: Seden sogn (1—13), Åsum (15—31), Fravde (37—64) med Fravdegård (65—72) og Hollufgård (73—82), Allerup (83—99), Davinde (101—115) med Sanderumgård (117—25), Nørre Søby (131—43) med Søbysøgård (145—53), Nørre Lyndelse (155—73) med Brangstrup (175—83), Højby (185—93), Sønder Nærå (195—217) med Torpegård (219—25) og Ringstedgård (227—33), Rønninge (235—63) med Rønningesøgård

(265—74), Rolfsted sg. (275—91). — Anm.: Kwartbind, 297 s. Fra Vedel Simonsens bo 1863.

Vedel Simonsen: Samlinger til Bjerge Herreds Beskrivelse.

Indh.: Marslev sg. (1—15), Birkende sg. (17—23) med Selleberg (27—29), Rynkeby sg. (33—43) med Skovsbo (45—55), Revninge sg. (57—61) med Lundsgård (65—71) og Jershavne (73—74), Kølstrup sg. (77—87) med Ulriksholm (89—97), Agedrup sg. (101—05), Munkebo sg. (109—23), Kerteminde (125—51), Drigstrup sg. (157—67), Mesinge (173—83) med Torslund (185—87), Viby sg. (189—97) med Brolykke (201—05) og Hverringe (209—12), Dalby sg. (213—23), Stubberup sg. (229—41) med Eskebjerg (245—51). — Anm.: Kwartbind, 255 s. Af Vedel Simonsens bo 1863.

Vedel Simonsen: Samlinger til Lunde Herreds beskrivelse I—II. 1832.

Indh.: I. Lumby sogn, Allesø sg., Lunde sg., Østrup sg., Østrupgård, Hjadstrup. II. Skeby sg., Otterup sg., Nislevgård, Ørridslevgård, Norup sg., Hofmansgave. — Anm.: Kwartbind. Renskrift. Af Vedel Simonsens bo 1863.

Vedel Simonsen: Indsamlede Bidrag til Skam Herreds Sognehistorie. 1832.

Indh.: Skamby sg., Uggerslev sg., Uggerslevgård, Højerup sg., N. Næraå sg., Bederslev sg., Klinte sg., Grindløse sg., Jerstrup hgd., Agernæs og Kjørup sg., Kjørup hgd., Hundstrup eller Krogsbølle sg., Einsidelsborg hgd. — Anm.: Kwartbind. Renskrift. Af Vedel Simonsens bo 1863.

Vedel Simonsen: Samlinger til Skovby Herreds Beskrivelse I—II.

Indh.: I. Udsigt over Fyenske Oldtidsminder eller Bidrag til Fyns Stifts Archæologi og ældste Historie. 1. Afd.: Skovby Herred. 1) Egnens ældste Beskaffenhed, 2) Egnens første Bebyggelse eller den saakaldte Jætte- og Trolde-Periode (bl. 1—38). Bidrag til Bogense sogns historie (39—114). Skovby sg. (115—53), Harritslevgård (154—73), Guldberg sg. (174—96), Nørre Sandager sg. (197—209), Enggård nuv. Gyldensteen (210—27), Brinchenslyst eller Sandagergård (228—40), Ejlbj

sg. (241—63), Medelby sg. (264—72. II. Ore sg. (bl. 1—33), Oregård (34—45), Hårslev (46—107), Sørslev (108—43), Wigergslev sg. (144—202), Langesø (203—14), Margård (215—20), Veflinge (221—57), Elvedgård (258—71), Rugård (272—87), Søndersø sg. (288—316), Dallund (317—31). — Anm.: To kvartbind, 272 og 331 blade.

J. F. Boesen: *Physisk, oeconomic og historisk Beskrivelse over Wigergslev og Veflinge Sogne i Aaret 1831.* I—II.

Anm.: Kvartbind, 295 og 258 s., med kort, grundplaner og tegninger. Fra Vedel Simonsens bo 1863.

Vedel Simonsen: *Samlinger til Vends Herreds Sognebeskrivelse 1832.*

Indh.: I. Middelfart sg., Hindsgavl hgd., Kavslunde sg., Vejlbysg., Billeshave hgd., Asperup sg., Roerslev sg. II. Brenderup sg., Kjærsgård hgd., Holsegård hgd., Gamborg sg., Udby sg., Nørre Åby sg., Inslev sg., Bubbeltgård hgd., (med kort), Balslev sg., Ejby sg., Fjeldsted sg., Billesbølle hgd., Harndrup sg. III. Føns sg., Bannerslund eller Sparretorn hgd., Ørslev sg., Tybring sg., Gjelsted sg., Hønnerup hgd., Rørup sg., Erholm hgd., Søndergårde hgd., Husby sg., Ivernæs nu Wedelsborg hgd. — Anm.: 3 kvartbind. Renskrift. Af Vedel Simonsens bo 1863.

Vedel Simonsen: *Samlinger til Baag Herreds Beskrivelse. 1833.*

Indh.: Assens by og sogn, Kærum sg., Sønderby sg., Hellenæs sg., Dreslette sg. (med Flenstofte), Hårby sg., Løgismose hgd., Flemløse sg., Kæng sg., Søholm hgd., Gamtofte hgd., Braheborg hgd., Søby sg., Skovgård, Turup sg., Søllested sg., Vedtofte sg., Vedtoftegård, Barløse sg., Sandager sg., Orelund, Holevad sg., Ørsted sg., Krenkerup, Tanderup sg., Billeskov, Skydebjærg sg., Orte sg. — Anm.: Kvartbind. Originalmanuskript. Af Vedel Simonsens bo 1863.

Laurits Pedersen Næraae: *Noget lidet angaaende Svendborg og særdeles Vor Frue Sogn og Kirke. 1771.*

Anm.: Kvartbind, 36 s. med tegn. og tabeller. Indsendt 1820 ved Vedel Simonsen fra kirkesanger Faaborg i Uggerslev.

Ulfeldtske monumenter i Kværndrup kirke
1765.

Indh.: En på foranledning af Sophia Juel til Egeskov 1765 udarbejdet serie (på 28) tegninger, flere med mål og farvelagte, af ligsten og gravskrifter over slægten Ulfeldt i Kværndrup kirke. Hver tegning er vidimeret af provst Joh. Steenstrup og degnen Chr. Winiche. — Anm.: Foliobind, 82 bl., i rødt skind med guldtryk og -snit, modtaget 1921 fra Frederiksborgmuseet af de af dette erhvervede ulfeldtske sager.

Inscriptioner i Quærndrup Kirke i Svendborg
Amt. 1700'erne.

Indh.: Latinsk beskrivelse af kirken ved en præst (jvf. s. 121 f.) Vedlagt en dansk oversættelse til s. 47—57, 92—113. — Anm.: Kvarthæfte i pergamentsomslag, opr. 124 s. men de første 28 s. er udskåret. Hs. er indsendt 1820 ved Vedel Simonsen fra kirkesanger Faaborg i Uggerslev.

Vedel Simonsen: Øen Lyøes archæologisk-historiske Beskrivelse efter et Manuscript af Præsten Sal. Ludvig Boesen til Wiggerslef i Fyensamtegen Undersøgelse paa Stedet meddeelt af Vedel Simonsen 1812. — Anm.: Kwartbind. Reenskrift. Af Vedel Simonsens bo 1863.

Vedel Simonsens og andres Samlinger om Gislev og Ellested Sogne og om Herregaarden Lykkesholm.

Indh.: Beskrivelse af Gislev kirke, udskrift af Thurahs indberetning (Kall. 377), Blochs Fyns Geistlighed (Add. 4. 238), Samlinger til Lykkesholms historie ved H. S. Knudsen (udskrift af Suhm XIV), Vedel Simonsen: Et Par Bidrag til Gislevs, Ellestedes og Lykkesholms Historie, 1849, vedlagt et brev af sept. 1851 fra Vedel Simonsen til provst Knudsen, Gislev, indeholdende tilføjelser til nævnte bidrag. — Anm.: 3 kvarthæfter. Gave 1917 fra dr. phil. Vilh. Lorenåen. Af provst H. J. E. Knudsens fynske topografiske samlinger.

Vedel Simonsen: Langelandske Annaler.

Anm.: Kwartbind. Originalmanuskript. Af Vedel Simonsens bo 1863.

R. H. Kruse: Nørre Jyllands Mærkværdigheder i det 19de Aarhundrede. I—II. 1843.

Indh.: »Fortidens tilbageværende Mærkværdigheder, saasom: Oldtidens Stensætninger, mærkværdige Personers Gravhøje fra Hedenold, Gravsten over mærkværdige og berømte Personer fra det 13., 14., 15. og 16. Aarhundrede, kort Beskrivelse over de gamle Kloostere, Slotte og Borge, forsaavidt samme kan erholdes, mærkelige Gravhøje, endeel fundne Oldsager, gamle Indskrifter, gamle mærkelige Bygninger, Gravsten fra den chaltolske(!) Tidsalder, Bomærker, Døbefonde m. m.« Vedlagt et brev af $\frac{7}{3}$ 1834 fra Kruse til oldsagskommissionens sekretær C. Thomsen. Indhæftet: (I. nr. 98) Tingsvidne af Salling N. Hrd. 1533, papir med rester af 6 segl, (II. nr. 28) breve til Kruse fra Finn Magnussen af $\frac{14}{8}$ 1843, $\frac{6}{6}$ 1842, $\frac{31}{5}$, $\frac{15}{6}$, $\frac{10}{10}$ 1843, (II. nr. 133) Aalborg bytingsvidne af 1566, pergament med indsnit til 5 seglremme. — Anm.: To foliobind, 121 og 59 s., med kolor. tegn. og reg.

Finn Magnusen: Efterretninger om forskjellige, mestendels nyopdagede Oldtids-Mindesmærker i Nørre-Jylland uddragne af en Skrivelse fra Hr. R. H. Kruse til Finn Magnusen, af 7de Septbr. 1843.

Anm.: To folioark, underskrevet af Finn Magnusen $\frac{16}{10}$ 1843.

R. H. Kruse: Første Tillæg til Manuskriptet Nørre Jyllands Mærkværdigheder i det 19de Aarhundrede. 1856.

Anm.: Foliobind, 32 s., med kolor. tegn. og reg.

R. H. Kruse: Andet Tillæg til Nørre Jyllands Mærkværdigheder i det 19de Aarhundrede. 1857.

Anm.: Foliobind, 37 s., med kolor. tegn. og reg.

R. H. Kruse. Antiquariske Efterretninger samlede paa en Rejse i Wensyssel. 1832.

Anm.: Foliobind med tegninger.

Chr. Fred. Jacobsen: Nogle Bemærkninger om Brøust Sogns Oldsager foranledigede ved Deres Kongelige Høyheds huldrige Nærværelse og Erkyndigelse om Samme.

- Indh.: Indledningsdigt til prins Christian Frederik, dernæst bemærkningerne, delt i 21 paragraffer. — Anm.: Kvarthæfte, 24 bl.; fra Rigsarkivet 1896.
- R. H. Kruse*: Beretning til Commissionen for Oldsagers Oppebevaring. 1843.
Indh.: Antikvariske efterretninger fra rejser 1842—43 i Vendsyssel og Himmerland. — Anm.: 2 folioark.
- Udtag af *Chr. Erichsons* Manuskript: Viborg Byes Beskrivelse.
Indh.: Afskrift af de dele af originalmanuskriptet i Grams bibliothek, som ikke er medtaget i den trykte udgave (1721). — Anm.: Kvarthæfte. Indholdsfortegnelse på titelbladets bagside. Erholdt 1871 fra kammerherre E. Vedel, Bornholm.
- Viborg Byes Beboere April 1839.
Anm.: Oktavhæfte, 14 bl., dateret Viborg 18. apr. 1839, underskrevet af R. Christensen og stilet til pastor Ursin. Gave fra kaptajn Daniel Bruun 1920.
- C. Testrup*: Rinds Herreds Krønike.
Anm.: Kvarthæfte, 26 s. På titelbladet: Historiske og antiquariske Optegnelser ved J. J. A. Worsaae 1840. Nærværende afskrift er meddelt Worsaae af stud. theol. M. N. C. Rasmussen.
- J. J. A. Worsaae*: Samlinger til Weiles Historie. I—II. 1838—39.
Indh.: Samlingerne går til o. 1700, A. Henrichsens beskrivelse 1838. — Anm.: To kvartbind, 176 og 67 s., købt efter Worsaae 1887.
- J. J. A. Worsaae*: Samlinger til Weile Bys Historie i det 17. Aarhundrede. 1840.
Indh.: Weile-Bye under det keiserlige Indfald 1627—29 og i Aarene 1629—43. 2) Weile-Bye under de Svenske i Midten af det syttende Aarhundrede. 3) Weile-Eggen under de svenske og brandenborgske Tropper (1657—60). 4) Weile-Eggen efter Fredens Slutning og de fremmede Troppers Bortmarch 1660. — Anm.: 4 Kvarthæfter.
- Jacob Ørsted*: Colding Kirkes Inscriptioner Samlede i Aaret 1730 og efter begiering Provsten ved Staden . . . Mag. Laurits Lech samt . . .

Borgmester Jens Riis tilstillede af Jacob Ørsted Rector Scholæ. Colding 7. Janv. 1731.

Anm.: Kvarthæfte, 39 s.

Mouritz Mouritzen: Encomium Jellingense eller Jellinge byes tilligemed hosliggende Kirke og tvende Høyes Beskrivelse, som Tirsdagen den 5. Augusti 1721 blev mundtlig refereret . . . Dronning Anna Sophia . . .

Anm.: Kvarthæfte, 12 bl.; af Vedel Simonsens bo 1863.

Isfron: Monumentum Jellingense med tydelig Forklaring over dens egentlige Indhold. Af-coperet, udmaalt og i Dansk oversat i Aaret 1797.

Anm.: 6 kvartblade med tegn., overleveret 1861 af prof. Worsaae fra Frederik VII, der havde fået hs. i Jellinge den 17. juli s. a.

A. Jensen: Beskrivelse af Trandum Sogn med den i 1554 nedbrudte Kirke, Gimling Herred. 1897.

Anm.: Kvarthæfte, 58 s.

Madtz Pederson Rostoch: Den gamle og navnkundige Kiøbstæd Ribe Samenskrefven af Den Velærværdige, Hæderlige og forneme Vellærd Mand Hr. Madtz Pederson Rostoch Aar MDCLXXXVIII.

Indh.: Versificeret beskrivelse med tilføjede oplysninger. —

Anm.: Kvarthæfte, 50 s., afskrift af Laurits Pedersen Næraa 1760. På originalens bind stod: J. R. WB 1681.

M. Quistgaard Muusmann: Bidrag til Dannevirkes Undersøgelse.

Indh.: 6 akvareller, med tilhørende text, fra det stykke af volden, som blev sløjfet ved anlægget af skanse 16. — Anm.: Tværfol. Muusmann var adjunkt ved domskolen i Slesvig.

T. Hvass: Gravskrifter fra kirkegårdene på S. Thomas og S. Croix.

Indh.: Gravskrifter, tildels med oplysninger om reparationer

og mål på stenene. — Anm.: Springbind med maskinskrevne afskrifter; gave fra arkitekt T. Hvass 1919.

Chr. Heilskov: Danske indskrifter i Skåne.

Indh.: I. Malmö, II. Oxie og Skytts hrd., III. Vemmenhögs, Ljunits og Herrestads hrd., IV. Ystad by og Bara hrd. — Anm.: 2 konvolutter med løse sedler (1—58, 59—100) og 2 hæfter (46, 56 s.).

FOLKEMINDESPØRGEN.¹⁾

Naar Fortælleren og Optegneren af Folkeminder mødes er Tiden oftest knap og skal udnyttes bedst muligt, mens de er sammen.

Fortælleren ævner ikke at give sine Minder helt overskueligt. Vi kan sidde og tale gammelt om løst og fast, men det bliver til lidet imod hvad det *kan* blive, og Tiden løber fra os.

Der maa drages samlende Linjer, spørges metodisk, hvis vi skal naa at faa samlet en hel Folketradition.

Der maa spørges, det *er* nødvendigt altid, og der maa udspørges nøje efter netop de Linjer, som indkredser denne Folketradition og, saavidt det er muligt, bringes Orden og Oversigt i det mangfoldige Stof eller i de fattige Lævn som er tilbage.

Der findes flere Spørgelister om Folkeminder, gode til Vejledning, men for omstændelige til Brug i Marken. Man maa søge sig frem, til man finder en Metode.

Optegneren sidder overfor den gamle Fortæller. De har en Time eller to at tale sammen i. De kan nemt sludre den Tid bort, men det vil være Synd at spilde den gamle, Øjeblikket maa udnyttes Døden venter Folkemindet.

Hvor skal vi tage fat?

— Lad os straks sætte midt ind i Landsbyen, men ikke altfor studs ind i Sjælelivet.

¹⁾ Red. har ment, at det kunde være af Interesse for Lærerne at høre efter hvilke Principer Stoffet i Thorkild Gravlunds »Dansk Bygd« blev samlet, og Forfatteren har med stor Elskværdighed imødekommet Ønsket.